

WYDANIE ŚWIĄTECZNE

**Prof. Grzegorz
W. Kołodko**
Kosztowna wojna
coraz droższa

Wiesław Uchański
Żywot wydawcy
niepospolitego

**Prof. Marcin
Piątkowski**
Jeszcze Europa
nie zginęła

Julia Wyszynska
Trema przed sceną

**Cały kosmos
Mirośława
Hermaszewskiego**

Elżbieta Lange
Pułapki
świątecznego talerza

**Święta w rodzinach
wielodzietnych**

**Karp
z wora do klasztoru**

TAJEMNICE STARYCH KIEJKUT

P LSKA SZKOŁA SZPIEGÓW

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311201

Czytajcie książki ISKIER

**PUSZCZA. OPWIEŚCI
KAMPINOSKIE**
Lechosław Herz

**POWIDOKI
CODZIENNOŚCI**
Roch Sulima

**PALCIE RYŻ
KAŻDEGO DNIA**
Marek Hłasko

**TO JEST ZJAWISKO,
I NA TO NIE MA RADY**
Antoni Kroh

**DOM POD
WIECZNYM PIÓREM**
Jan Polewka

**ANTONI PATEK. ZEGARMISTRZ
KRÓLÓW. ŚLADAMI ŻYCIA**
Beniamin Czapla

Może być lepiej

Mimo że święta są w tym roku wyjątkowo krótkie, tradycja rodzinnych spotkań znowu wygra. A jak już się spotkamy, to stół nie będzie pusty. Tematów do rozmów też nie braknie. Choć tu jest pole minowe, na którym może wylecieć świąteczne spotkanie.

Ubyło nam pieniędzy w portfelach. A przybyło podziałów i kłótni między Polakami. Wiadomo, kto nas w to coraz głębiej wpycha. Skutek też jest znany. Wszystkim zaczyna brakować nadziei, że ten stan wrogości jakoś zostanie przełamany. Dla psychiki każdego człowieka jest on równie dotkliwy jak brak tlenu.

Prawie każdemu żyje się trudniej. I w pracy, i na zakupach. Tym bardziej warto docenić to, że mimo wszystko jakoś sobie radzimy. Ale mogłoby być przecież znacznie lepiej. Mądrzej i sprawiedliwiej. Jakież to byłby bogaty kraj, gdyby nie coraz głupsze rządy. Z pomysłami, które marnują naturalny potencjał i zdolności ludzi. Napuszczanie jednych na drugich, przekreślanie tego, co zrobili poprzednicy, i niekończący się potok kłamstw dewastują psychikę. Tak jakby mało było tej

*Świątecznego spokoju
w życzliwym otoczeniu
życzy Czytelnikom
i Przyjaciółom
zespół
PRZEGLĄDU*

koszmarnej wojny, kryzysu energetycznego i ciągle wiszącej nad nami pandemii. Zbyt często mówimy, że lepiej już było. Może więc pora, by powalczyć o normalność. Polacy tak już mają, że nic im nie jest darowane. Sami muszą pogonić tych nieudaczników, którzy potrafią tylko doić ojczyznę, niczego sensownego jej nie dając.

A w najbliższym tygodniu warto pomyśleć, co sami możemy zrobić. Bądźmy bardziej uważni na ludzi samotnych. Jeśli nie bezpośrednio kontakt, to chociaż rozmowa telefoniczna. Myślę, że wielu na taki sygnał czeka. Tak niewiele trzeba, by ktoś był mniej samotny. Dziękując Czytelnikom za to, że jesteście z nami, kłaniam się świątecznie.

BAKOWSKI

CZYTAJ I WSPIERAJ

DRODZY CZYTELNICY!

Dzięki Wam

wydajemy „Przeгляд” i kolejne książki.
Wokół redakcji skupili się ludzie,
których łączy podobne myślenie.

Jesteśmy naprawdę niezależni od polityków
i reklamodawców. I dlatego biedni.

Dzięki Waszemu wsparciu
jesteśmy obecni
na Facebooku, YouTube i Instagramie.

Jeśli chcesz i możesz pomóc,
prosimy o darowizny na konto:
72 1090 2851 0000 0001 2023 9821
Fundacja Oratio Recta

Każda złotówka ma znaczenie!

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Polska szkoła szpiegów**
Stare Kiejkuty i ich tajemnice
- 20 Coś mistycznego...**
O gen. Mirosławie Hermaszewskim
- 22 Bogaci w dzieci**
Święta w dużych rodzinach
- 25 Listonosz – zawód z misją**
Zwierzera pocztowców
- 45 Łowy na Zibiego**
CBA wokół PZPN

GLOBALNY PUNKT WIDZENIA

- 14 Jeszcze Europa nie zginęła**
– rozmowa z prof. Marcinem Piątkowskim

KULTURA

- 28 Żywot wydawcy niepospolitego**
– rozmowa z Wiesławem Uchańskim
- 34 Muszę już iść gdzie indziej**
– rozmowa z Julią Wyszyńską
- 38 Culturalia**
- 66 Up coming**
Dyplomy warszawskiej ASP

OPINIE

- 40 Grzegorz W. Kołodko**
Bardzo kosztowna wojna
staje się coraz droższa

PRZEGLĄD ZWIĄZKOWY

- 44 Dialog społeczny to klucz
do demokratyzacji państwa**

ZAGRANICA

- 48 Ryk niemego lwa**
Mundialowa przygoda Maroka
- 51 Pokój totalny w Kolumbii**
Koniec narkotykowej wojny?

ZWIERZĘTA

- 54 Karpik**
Tradycja na wigilijnym stole

ZDROWIE

- 57 Święta (nie) kręcą się wokół talerza**
– rozmowa z Elżbietą Lange

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Może być lepiej
- 19 Jan Widacki**
Generał Hermaszewski
- 33 Andrzej Romanowski**
Książka na Gwiazdkę
- 39 Tomasz Jastrun**
Serce na dłoni
- 43 Wojciech Kuczok**
Magia samotnych świąt

34

KULTURA

MUSZĘ JUŻ IŚĆ GDZIE INDZIEJ

– rozmowa
z Julią Wyszyńską

48

ZAGRANICA

RYK NIEMEGO LWA

Mundialowa przygoda Maroka

57

ZDROWIE

ŚWIĘTA (NIE) KRĘCĄ SIĘ WOKÓŁ TALERZA

– rozmowa
z Elżbietą Lange

Projekt okładki: Daria Słowińska-Kettner

FOT. SHUTTERSTOCK

f Polacy biednieją

Niewątpliwie błędy rządu przyczyniły się do wzrostu inflacji, ale to też efekt wieloletnich zaniedbań, jeśli chodzi o inwestycje w infrastrukturę energetyczną. Po 1989 r. państwo zaprzestało jakichkolwiek publicznych inwestycji. Połowa Polaków mieszka w budynkach z lat 70., to samo z energetyką. Ile powstało elektrowni jądrowych? Żadna i żadna nie powstanie. Mamy na pstryk odejść od węgla i co dalej? Ponoć rozdawnictwo jest przyczyną numer dwa inflacji. OK, to warto w tym kontekście przyjrzeć się, ile pieniędzy otrzymały

firmy. Na ich rachunkach zalegają ogromne środki z tarcz covidowych. A pracownikom dla odmiany obcięto pensje. Co słyszymy jednak w mediach? Że inflacja rośnie przez emerytów i 500+. Opozycja? A co ona ma do zaproponowania Polkom i Polakom? Kolejną terapię szokową? *Paweł Stawicki*

W pełni się zgadzam z tym, że w ramach tarcz covidowych przedsiębiorcy pobrali stanowczo zbyt dużo. Dlatego teraz trzeba odważnie podnosić płacę minimalną. Biznes ma rezerwy, którymi musi się podzielić z pracownikami. Co więcej, te rezerwy przedsiębiorstw pochodzą z budżetu państwa.

Maciej Burzyński

f Problem z paczką? Uważaj na oszusta

To zmora i zaraza – setki aplikacji, reklam, nakłanianie do kupna wszystkiego, podejrzone konkursy i ankiety. A wszędzie trzeba otworzyć link. Tylko naiwni dają się na to nabrać. Banki ostrzegają, rzetelne firmy przesyłkowe również. Dlaczego tyle osób daje się oszukiwać? Przecież takie procedury trwają już od lat. Wysokie technologie z jednej strony ułatwiają załatwianie spraw, ale z drugiej dają mnóstwo narzędzi złodziejom. Sądzę, że w dużej mierze sami jesteśmy sobie winni – przez nasze uzależnienie od technologii informatycznych pozwalamy się kontrolować i sobą manipulować. Ja stosuję zasadę ograniczonego zaufania, jak w ruchu drogowym.

Ewa Wesółowska

f KATAR PRZEMINAŁ, BÓLE GŁOWY POZOSTAŁY

Słowa prawdy Krychowiaka i wewnętrzny bunt Niemcy Lewego poobiły nas mocno, ale na tej plaży byliśmy po 36 latach. Aż trudno uwierzyć, że można grać bez gry i zebrać laury za taktyczne łagi. Najlepiej wrócić do poprzednich meczów – będzie mniej boleć.

Ryszard Jędrzejewski

W sumie Polska przegrała tylko z mistrzem i wicemistrzem świata – to nieco powinno zmienić ocenę naszych dokonań w Katarze ;)

Włodzimierz Zielicz

ZDJĘCIE TYGODNIA

Lionel Messi, kapitan reprezentacji Argentyny, uhonorowany 18-metrową koszulką przy pomniku Flagi Narodowej w rodzinnym Rosario. 16 grudnia 2022 r.

Zmarł **Mariusz Walter**, legendarny człowiek mediów. W latach 70. w telewizji tworzył „Studio 2” i „Turniej Miast”. W latach 90. współtworzył TVN i pierwszą w Polsce telewizję informacyjną TVN 24. Był wizjonerem, który wierzył w misję mediów i wysokie standardy dziennikarstwa.

Prof. Marcin Wiącek, rzecznik praw obywatelskich, zwolnił swoją zastępczynię, **dr Hannę Machińską**.

Przeciwko decyzji protestują organizacje pozarządowe, parlamentarzyści, Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Grupa Granica. Z biura RPO odeszło wielu ekspertów. Lista strat jest tak długa, że trudno dojrzeć jakiś sensowny powód. Chyba że chodzi o naciski polityczne?

Andrzej Skworz, redaktor naczelny „Press”, po raz 26. zorganizował konkurs Grand Press. **Dziennikarzem Roku 2022 został Szymon Jadczyk**, dziennikarz śledczy Wirtualnej Polski.

Komu opłaca się wojna na Ukrainie? Rekordowe w historii zyski netto ma w trzecim kwartale Exxon Mobil – 19,7 mld dol., podobnie BP, Chevron i Shell; państwowe saudyjskie Aramco zaś 42,4 mld dol.

Tylko 38% Polaków sądzi, że sposób mówienia i pisania jest podstawowym czynnikiem odzwierciedlającym inteligencję i kulturę człowieka (**CBOS**).

22-letnia Patrycja z Mazowsza trzy lata po przeszczepie płuc urodziła zdrowe dziecko. Przeszczep został wykonany w Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrzu, a poród odbył się w placówce Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Ponad 4 tys. osób wpłaciło w 2019 r. na fundusz

wyborczy PiS 19 mln zł. Na konto funduszu wyborczego PO wpłynęło 18 mln zł, na konto PSL 8,6 mln zł, a Lewicy – 7,2 mln zł.

Jaka jest różnica w dochodach mieszkańców najbiedniejszej i najbogatszej gminy w Polsce? 523,72 zł na mieszkańca w gminie Potok Górny na Lubelszczyźnie i 29 704 zł w Kleszczowie w Łódzkiem.

Eryk Kulm Jr otrzymał Nagrodę im. Zbyszka Cybulskiego dla młodych aktorów wyróżniających się wybitną indywidualnością. Doceniono jego rolę w filmie „Filip” **Michała Kwiecińskiego**.

Polacy mają już **43,9 mln kart płatniczych**.

Gwiazda betlejemską (poinsecja) i grudnik, żeby zakwitnąć, muszą być przechowywane w całkowitej ciemności przez kilkanaście godzin w ciągu doby.

Rośnie moda na używane produkty. **63% Polaków kupiło choć raz używane ubrania**.

Pozabankowa branża pożyczkowa ma ok. 3 mln klientów rocznie. I obroty w wysokości ok. 8 mld zł.

Zużycie ropy na świecie w 2021 r. sięgnęło 4,2 mld ton i było wyższe o 5,9% w stosunku do roku poprzedniego. W Polsce wzrosło o 7,8%.

Najszybciej wyludnia się Podlasie. W 2021 r. największej mieszkańców ubyło w gminie Dubicze Cerkiewne. W latach 2004-2020 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 27%, a liczba emerytów zbliżyła się do 40%. Podobnie jest w sąsiednich gminach: Czyże, Milejczyce, Orla i Narew.

PRZEBŁYSKI

Siedlecka w „rzyci”

Ciekawe, jakie to demony prowadziły Joannę Siedlecką („Do Rzeczy”), gdy zajęła się Władysławem Machejkiem. W latach 1952-1990 redaktorem naczelnym „Życia Literackiego”.

Z typową dla siebie logiką Siedlecka najpierw napisała, że ten tygodnik był „Literacką rzycią”. A parę wierszy dalej, że pod koniec lat 70. opublikowała na jego łamach swój reportaż „Więzienne dzieci”, którego nie puściła cenzura w „Kulturze”. Była więc Siedlecka w samym środku „rzyci”. Nie tylko ona, bo przypomniała też całą plejadę sław, które tam publikowały. Z Szymborską, Kijowskim i Błońskim na czele.

W gaworzeniu Siedleckiej zafrapowało nas co innego. Nawet nie to, że prostacko przekreślała nazwisko Machejka, ale powód, dla którego aż trzy razy nazwała go Machujkiem.

Przeprócili po trzech latach

„Ringier Axel Springer Polska sp. z o.o. przeprasza Panią Jolantę Pieńkowską za to, że naruszyła jej dobra osobiste w ten sposób, że opublikowała w dniu 8 marca 2019 r. w Gazecie Codziennej „Fakt” w artykule pt. „Brawurowa akcja Jolanty Pieńkowskiej. Tak ratowała męża bankiera” nieprawdliwe, przedstawione nadmiernie groteskowo, informacje, jakoby Pani Jolanta Pieńkowska w listopadzie 2018 r. wywiozła swojego męża Pana Leszka Czarneckiego w bagażniku samochodowym w celu umożliwienia mu ucieczki za granicę przed służbami specjalnymi oraz jakoby była ona przesłuchiwana przez agentów tych służb na lotnisku. Powyższe oświadczenie publikowane jest w wyniku przegranego procesu sądowego.”

„Ringier Axel Springer Polska sp. z o.o. przeprasza Pana Leszka Czarneckiego za to, że naruszył jego dobra osobiste w ten sposób, że opublikował w dniu 8 marca 2019 r. w Gazecie Codziennej „Fakt” w artykule pt. „Brawurowa akcja Jolanty Pieńkowskiej. Tak ratowała męża bankiera” nieprawdliwe, przedstawione nadmiernie groteskowo, informacje, jakoby Pani Jolanta Pieńkowska w listopadzie 2018 r. wywiozła swojego męża Pana Leszka Czarneckiego w bagażniku samochodowym w celu umożliwienia mu ucieczki za granicę przed służbami specjalnymi oraz jakoby była ona przesłuchiwana przez agentów tych służb na lotnisku. Powyższe oświadczenie publikowane jest w wyniku przegranego procesu sądowego.”

Kto sieje zamęt?

Ale się porobiło. Kto by pomyślał, że gdy w organie o. Rydzka, „Naszym Dzienniku”, pojawił się tytuł „Napastliwa publikacja”, to sprawa nie dotyczy opozycji. O „sianie zamętu” oskarżony został inny organ kościelny. A konkretnie Tomasz Krzyżak i „Gość Niedzielny”. Czym sobie na ten atak zastężyli? Ano publikacją, która zdaniem środowiska Radia Maryja „ma napastliwy charakter wobec św. Jana Pawła II”. Obie strony przerzucają się już nie tylko argumentami. Z prasowych armat lecą coraz cięższe epitetki. Nie ma pokoju na święta.

WESOLEYCH ŚWIĄT!

mleczko.pl

sklep.mleczko.pl

PYTANIE TYGODNIA

Co eliminuje z polskiej polityki?

PROF. KRYSZYNA SKARŻYŃSKA,

psycholożka społeczna, Uniwersytet SWPS

Eliminuje z polityki całkowita utrata zaufania, związana ze świadomością, że konkretny polityk lub jego partia ani nie wykazują skuteczności w realizacji społecznie akceptowanych celów, ani nie są uczciwi, otwarci na współpracę i potrzeby inne niż własne, a przeciwnie: kradną, oszukują, wykorzystują pozycję i/lub majątek państwa do własnego bogacenia się, dopuszczają się różnych form przemocy. Cenę rządów niekompetentnych i egoistycznych polityków płaci całe społeczeństwo. W Polsce są dwie poważne bariery blokujące rozliczenie wyborcze. Pierwsza to brak powszechnej dostępności rzetelnych informacji o polityce i dezinformacja, druga – tzw. oślepiająca ufność wobec „swoich”, charakteryzująca osoby, które czują się ofiarami innej ekipy władzy. Ci ludzie trwają przy danym ugrupowaniu, nawet gdy uświadamiają sobie jego machlojki, nieudolność, łamanie prawa. Usprawiedliwiają je. Zbuntują się, gdy wyraźnie pogorszy się ich osobista sytuacja życiowa. Wyjdą na ulice, ale czy i jak będą głosować – nie wiadomo.

AGNIESZKA WIŚNIEWSKA,

socjolożka, redaktorka naczelna strony KrytykaPolityczna.pl

Chciałabym powiedzieć, że z polityki – polskiej, niepolskiej, ziemskiej czy kosmicznej – eliminuje bycie przemocowcem, kłamcą, manipulatorką, osobą nieetyczną, ale też

totalnie nieskuteczną, czyli niepotrafiącą żadnego zadania dociągnąć do końca. Niestety, tak nie jest. Z polskiej polityki eliminuje konflikt z szefem. Podpadniesz przewodniczącemu partii, regionu czy innej partyjnej struktury i już po tobie. W przypadku konfliktu z lokalnym przełożonym może polskiego polityka czy polityczkę uratować tylko szef. To on decyduje, co jest dobre dla partii (oficjalnie mówi, że chodzi o dobro Polski, ale to pic). Bo szef jest ponad wszystkim.

RAFAŁ GÓRSKI,

Instytut Spraw Obywatelskich

Eliminuje wyprzedzanie trendów, wielowymiarowość działania i szukanie prawdy. Gdy w latach 90. ostrzegaliśmy przed smogiem, likwidacją kolei i globalizacją, ludzie mówili, że jesteśmy oszołomami. Musiało minąć 20 lat, żeby zanieczyszczenie powietrza, wykluczenie transportowe i lokalność weszły do debaty politycznej. Dziś jesteśmy poza polityką, gdy ostrzegamy przed zabawami w Pana Boga przy użyciu nowych technologii manipulacji genetycznych, elektrosmogiem ze smartfonów i likwidacją gotówki. Nie kocha nas ani lewica, ani prawica. Żeby być w polityce, trzeba zapomnieć o słowach Orwella: „Jeśli wolność w ogóle coś znaczy, to tylko jako prawo do mówienia ludziom rzeczy, których nie chcą słyszeć”.

Not. Michał Sobczyk